

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004652

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гряник Антон Володимирович

2. Anton Hrianyk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-0306-3108

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 05-08-2026

Спеціальність за освітою: Економіка

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14280

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.56.21, 06.71.15, 06.91

Тема дисертації:

1. Розвиток ринку інформаційно-комунікаційних технологій в умовах цифрової економіки
2. Development of the information and communication technology market in the digital economy

Реферат/анотація:

1. У дослідженні здійснено комплексний аналіз функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як багаторівневої та багатофакторної системи, інтегрованої у світове економічне середовище. Розглянуто макро- та мікроекономічні чинники, соціокультурні аспекти, розвиток ПЗ і цифрової економіки, а також міжнародні торговельні процеси у сфері послуг, апаратного й програмного забезпечення. Ринок ІКТ визначено як динамічну систему: на макrorівні діють міжнародні регулятори, глобальні стандарти та інтеграційні процеси, а на мікрорівні — компанії з конкурентними стратегіями та взаємодією із нормативно-правовим середовищем. Важливим чинником визначено соціальні аспекти, зокрема цифрову інклюзію та рівність доступу до технологій. Показано, що ефективний розвиток ІКТ можливий лише за умови врахування взаємодії глобальних і локальних факторів. Виявлено специфіку розподілу ПЗ у державному, приватному й соціальному секторах. Серед ключових трендів — зростання ролі хмарних технологій, поширення моделей Freemium і підписки, ускладнення ліцензійних механізмів. Значну увагу приділено проблемі піратства ПЗ, протидія якому потребує поєднання технічних, правових та

економічних заходів. Цифрову економіку визначено як провідний напрям трансформації бізнесу. Досліджено вплив е-комерції, Інтернету речей, 3G та 5G на бізнес-моделі, ринок праці й державне управління. Підкреслено, що пандемія COVID-19 прискорила впровадження цифрових сервісів у бізнесі, освіті, медицині й держсекторі, ставши каталізатором поширення віддаленої роботи, хмарних сервісів, е-комерції та онлайн-освіти. Зазначено зростання використання платформ відеоконференцій (Zoom, Teams, Slack) і хмарних інфраструктур (AWS, Azure, Google Cloud). Увагу приділено кібербезпеці та поширенню безконтактних платежів і мобільного банкінгу. Розкрито перехід освіти до LMS та досвід Південної Кореї, Сінгапуру, Індії й ЄС щодо застосунків відстеження контактів. Показано взаємозв'язок розвитку апаратних засобів та еволюції ПЗ (ШІ, машинне навчання, хмарні рішення), що змінює моделі споживання інформації та формує нові соціальні практики. Застосовано індекс Герфіндаля-Гіршмана для аналізу концентрації торгівлі товарами й послугами ІКТ із коригуванням на реекспорт. Запропоновано алгоритм розрахунку коефіцієнта реекспорту для об'єктивнішої оцінки провідних експортерів та імпортерів. За допомогою кластеризації динаміки експорту-імпорту виокремлено групи країн зі схожою торговельною динамікою та оцінено їх участь у глобальному ринку ІКТ. За 2016–2023 рр. підтверджено домінування Китаю-експортера, посилення позицій Сінгапуру, В'єтнаму й Малайзії та зниження часток США, Німеччини й Японії. Узагальнено динаміку імпорту й експорту ІКТ-продукції та послуг в Україні у 2016–2024 рр.: виявлено циклічність через пандемію й війну, залежність від китайського імпорту та зростання експорту комп'ютерних послуг — ключового фактора платіжного балансу. Встановлено високу концентрацію імпорту ІКТ-товарів з орієнтацією на Китай, що вказує на структурну вразливість і потребу диверсифікації. У сфері ІКТ-послуг виявлено лідерство Ірландії та Індії, зростання Китаю й поступове зниження позицій США. Встановлено, що розробка ПЗ, веб- та мобільна розробка — найпоширеніші напрями діяльності ІТ-компаній, тоді як кібербезпека й управління ІТ мають вищі цінові категорії через складність. Розкрито тенденції ринку ІТ-послуг провідних країн (США, Британія, Німеччина, Польща, Україна, Індія та ін.): розвинені країни переважають у преміальному сегменті, інші — у середньому й нижчому. Український ІТ-сектор характеризується високою концентрацією малих підприємств і конкурентними ставками, формуючи його як важливий регіональний центр аутсорсингу. У ціноутворенні на ПЗ переважають відкриті моделі, що свідчить про конкуренцію й прозорість ринку; закриті ціни характерні для складних корпоративних рішень (HR, BI-системи). Найпоширенішим підходом залишається використання пробних версій ПЗ. Розкрито особливості ринку смартфонів (динаміка часток брендів, інновації, географія моделей): у 2018–2024 рр. зростання експорту з коливаннями через економічні й сезонні чинники. У мобільному ПЗ зростає частка ігор та посилюється уніфікація Google Play й App Store: у 2010–2015 рр. домінували застосунки, з 2017 р. зростає частка ігор, а у 2022 р. зафіксовано майже рівномірний розподіл між категоріями. Виявлено домінування американських застосунків на українському ринку при зростанні ролі локальних продуктів і зміну популярності сервісів через пандемію й війну: зростання Telegram, TikTok, Zoom, фінансових платформ і держзастосунків («Дія», «Повітряна тривога»), що свідчить про адаптивність суспільства. Отримані результати свідчать про ускладнення та диверсифікацію ринку ІКТ, що впливає на формування цифрової економіки та її здатність задовольняти глобальні й регіональні потреби користувачів. Дослідження розширює розуміння ринку ІКТ і поглиблює наявні підходи до його аналізу.

2. This study presents a comprehensive analysis of the information and communication technology (ICT) market as a multi-level, multifactor system integrated into the global economy. It examines macro- and microeconomic factors, sociocultural aspects, software and digital-economy development, and international trade in services, hardware, and software. The ICT market is defined as a dynamic system: at the macro level, international regulators, global standards, and integration processes operate, while at the micro level, companies pursue competitive strategies and interact with the regulatory environment. Social aspects are identified as important, including digital inclusion and equal access to technology. Effective ICT development is shown to require accounting for the interaction of global and local factors. The specifics of software distribution across public, private, and social sectors are revealed. Key trends include the growing role of cloud technologies, spread of Freemium and subscription models, and increasingly complex licensing. Considerable attention is paid to software piracy, which requires a combination of technical, legal, and economic countermeasures. The digital economy is

defined as a leading direction of business transformation. The impact of e-commerce, IoT, AI, and 5G on business models, the labor market, and public administration is examined. The COVID-19 pandemic accelerated digital adoption in business, education, healthcare, and the public sector, catalyzing remote work, cloud services, e-commerce, and online education. Growth is noted in videoconferencing platforms (Zoom, Teams, Slack) and cloud infrastructure (AWS, Azure, Google Cloud). Attention is given to cybersecurity, contactless payments, and mobile banking. The shift of education to LMS and the experience of South Korea, Singapore, India, and the EU with contact-tracing apps are discussed. The link between hardware development and software evolution (AI, machine learning, cloud solutions) is shown to shape new social practices. The Herfindahl-Hirschman Index is applied to analyze concentration in international ICT trade, adjusted for re-exports. An algorithm for calculating a re-export coefficient is proposed for a more objective assessment of leading exporters and importers. Clustering of export-import dynamics identifies groups of countries with similar trade patterns. For 2016–2023, China's dominance as leading exporter is confirmed, alongside strengthening positions of Singapore, Vietnam, and Malaysia, and declining shares of the US, Germany, and Japan. Ukraine's ICT import-export dynamics for 2016–2024 are summarized: cyclicity caused by the pandemic and war, dependence on Chinese imports, and steady growth in computer services exports as a key balance-of-payments factor. High concentration of ICT goods imports is established, oriented toward a limited circle of suppliers, primarily China, indicating structural vulnerability and the need for diversification. In ICT services, Ireland and India lead, with China growing and the US declining. Software, web, and mobile development are found to be the most common IT company activities, while cybersecurity and IT management command higher prices due to complexity. Trends in leading countries' IT services markets (US, UK, Germany, Poland, Ukraine, India, etc.) are revealed: developed countries dominate the premium segment, developing ones focus on mid- and lower-price segments. Ukraine's IT sector features a high concentration of small firms and competitive rates, positioning it as a key regional outsourcing hub. Open pricing models prevail, reflecting competition and transparency; closed pricing dominates complex corporate solutions like HR and BI systems. Trial versions remain the most common approach regardless of pricing model. Smartphone market features are examined, including brand share dynamics, innovation, and geographic model distribution: 2018–2024 shows export growth with fluctuations from economic and seasonal factors. In mobile software, the game share grows alongside unification between Google Play and App Store: apps dominated in 2010–2015, games grew from 2017, and 2022 marked a near-equal split. American apps dominate the Ukrainian market alongside growing local products and shifting service popularity from the pandemic and war: sharp growth in Telegram, TikTok, Zoom, financial platforms, and government apps ("Diia," "Air Alert"), reflecting societal adaptability. The findings indicate increasing complexity and diversification of the ICT market, affecting the growth of the digital economy and its ability to meet global and regional user needs. The study broadens understanding of the ICT market and deepens existing analytical approaches.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Гряник А. Еволюція моделей і стратегій ціноутворення на ринку програмних продуктів. Економіка та суспільство, (67). 2024. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-61.
- Гряник А. Регіональний аналіз цін на послуги у мобільних застосунках на платформах Google Play Store і Apple App Store. Економіка та суспільство, (69). 2024. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-69-46.

- Гряник А. Вплив цифрових платформ на динаміку ринку мобільного програмного забезпечення: глобальний та регіональний виміри. Цифрова економіка та економічна безпека, 2(17). 2025. DOI: 10.32782/dees.17-45.
- Соболев В., Гряник А. Динаміка конкурентного середовища світового ринку смартфонів у розрізі провідних брендів. Цифрова економіка та економічна безпека, 1(16). 2025. DOI: 10.32782/dees.16-58.
- Гряник А., Соболев В. Методологія коригування конкурентних рейтингів на світовому ринку ІКТ. Підприємництво та інновації, (36). 2025. DOI: 10.32782/2415-3583/36.2.
- Гряник А.В. Сучасні тенденції розвитку попиту та пропозиції на ринку смартфонів: глобальний, регіональний та національний рівні. Цифрова економіка та економічна безпека, 5(20). 2025. DOI: 10.32782/dees.20-29.
- Гряник А. Нові алгоритми отримання даних для дослідження цифрової економіки. Сучасна статистика: проблеми та перспективи розвитку: матеріали XXII міжнародної науково-практичної конференції з нагоди дня працівників статистики. Київ, 06 грудня 2024 р. Київ: Інформаційно-аналітичне агентство, 2024. С. 241-244. URL: <https://ir.nasoa.edu.ua/handle/123456789/1269>.
- Гряник А. Цифровізація громадських послуг шляхом використання мобільних застосунків. International Scientific Conference The Economy Today: Current Issues and Transformational Processes: Conference Proceedings (June 6-7, 2025. Leipzig, Germany). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 220 pages. С. 15-17. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-569-3-4> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/633/16745/35535-1>.
- Гряник А. Нелегальне поширення програмного забезпечення в умовах цифрової економіки. International Scientific Conference Economic Transformation in the Context of Global Challenges: Current Issues. Conference Proceedings (February 7- 8, 2025. Klaipeda, Lithuania). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 232 pages. С. 24-26. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-529-7-8> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/568/15367/32422-1>.
- Гряник А. Типологія форм взаємодії суб'єктів цифрової економіки на основі обміну даними. International Scientific Conference The Economic System Under Global Challenges : Conference Proceedings (September 19-20, 2025. Klaipeda, Lithuania). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 140 pages. С.8-10. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-603-4-3> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/661/17500/37510-1>.
- Гряник А. Стратегії ціноутворення в сегменті програмних продуктів і послуг сучасного ринку інформаційно комунікаційних технологій. International Scientific Conference Current Problems of the Country's Economy: Global Experience and Domestic Realities: Conference Proceedings (November 7-8, 2025. Kielce, Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 212pages. С. 8-10. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-633-1-3> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/683/18074/38575-1>.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U100453

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соболев Володимир Михайлович

2. Volodymyr Soboliev

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3043-0901

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Корепанов Олексій Сергійович

2. Oleksiy Korepanov

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8499-0819

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костинець Юлія Володимирівна

2. Iuliia Kostynets

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6427-675X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління"

Код за ЄДРПОУ: 16476880

Місцезнаходження: вул. Ушинського, Київ, 03153, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шифріна Надія Ігорівна

2. Nadiia Shifrina

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5079-5660

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний економічний університет імені
Семена Кузнеця

Код за ЄДРПОУ: 02071211

Місцезнаходження: проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довгаль Олена Андріївна

2. Olena Dovgal

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3219-9731

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Меленцова Ольга Володимирівна

2. Olga Melentsova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1276-633X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Матюшенко Ігор Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Матюшенко Ігор Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна